

การศึกษาคุณสมบัติทางความหมายของการปรากฏร่วมของคำว่า “ติด”
ในภาษาไทยโดยใช้คลังข้อมูลภาษา :

A Corpus-Based Study on Semantic Features of the Word “/tít/”
in Thai by Using Co-occurrence Words Analysis

จิตสุดา บุญรัตน์¹
คเชนทร์ ตัญศิริ²
มุกข์ตา สุขธรรมาจารย์³

Received 10 October 2019

Revised 29 February 2020

Published 7 April 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการปรากฏร่วมจำเพาะ (collocation) ของคำกริยา ติด ในภาษาไทยโดยวิเคราะห์จากคลังข้อมูลภาษาและวิเคราะห์คุณสมบัติทางความหมายของคำกริยา ติด จากบริบทของการปรากฏร่วม

ผลการวิจัยพบว่า การปรากฏร่วมของคำกริยา ติด มี 15 รูปแบบ โดยมีลักษณะการปรากฏร่วมที่แตกต่างกัน

โดยเมื่อวิเคราะห์ความหมายจากการปรากฏร่วมแล้วพบว่า ความหมายของ ติด สามารถแสดงความหมายได้ 10 ความหมาย ประกอบด้วย 1) เหตุการณ์แสดงสภาพที่ของสิ่งหนึ่งแปะติดหรือค้างอยู่กับสิ่งที่เป็นฐาน 2) เหตุการณ์สภาพที่สถานที่อยู่ในตำแหน่งชิด 3) เหตุการณ์สภาพคงอยู่ 4) เหตุการณ์แสดงสภาพที่สิ่งของไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ 5) การขออาศัยไปด้วย 6) เหตุการณ์แสดงการกระทำบางอย่างเป็นประจำ 7) การได้รับคัดเลือกให้เข้าศึกษา 8) การได้รับเชื้อโรค 9) ความใกล้ชิดในเชิงความสัมพันธ์ทางสังคม 10) การทำเหตุการณ์บางอย่างไม่ได้เนื่องจากต้องทำอีกภารกิจหนึ่ง

¹ นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ประยุกต์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² อ.ด. อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³ พร.ด. อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

⁴ บทความเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การศึกษาคำหลายความหมาย “ติด” ในภาษาไทยตามแนวการศึกษาอรรถศาสตร์ปริ ชานแบบอิงฐานข้อมูล: The Corpus-Based Cognitive Semantics Study of Polysemous Word “/tít/” in Thai

Abstract

The objective of this research paper is to study collocation of the word “/tit/” in Thai by corpus-based and semantic features analysis of the word “/tit/” in Thai by using co-occurrence words

Results of the research showed that of the word “/tit/” is 15 pattern, the collocations is different aspects of the appearance structure.

Analyzing the definition of collocation in the word “/tit/” in Thai showed that 9 definitions is 1) An even that show the condition of things that are stick with the base. 2) An even that show the condition of the property is positioned near. 3) Be remain 4) An even that show is unable to move. 5) Requesting to live with. 6) The event shows certain actions regularly. 7) The recruited into the study. 8) Getting germs 9) Closeness in terms of social relations 10) Unable to do certain events because of having to do another mission.

1. บทนำ

ในภาษาไทย *ติด* เป็นคำหนึ่งซึ่งมีหลายความหมายแตกต่างกันไปตามบริบท ในด้านวากยสัมพันธ์ *ติด* ทำหน้าที่เป็นคำกริยาของประโยค ซึ่งคำที่ปรากฏร่วมกับ *ติด* จะแสดงให้เห็นความหมายของคำว่า *ติด* ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างประโยคเช่น

- (1) นาฬิกา*ติด*อยู่บนผนัง
- (2) รูป*ติด*อยู่บนกำแพง
- (3) กระจก*ติด*กับโต๊ะ
- (4) พัดลม*ติด*เพดาน
- (5) ร้านทองย้ายไปอยู่หน้าสะพานหัน*ติด*กับถนนใหญ่
- (6) สองสามีภรรยาได้ตัดแปลงบ้านพักซึ่งอยู่*ติด*กับอาคารหลังหนึ่ง
- (7) บ้านพักของคุณอารีอยู่*ติด*กับบ้านพิชัยญาติ

ตัวอย่างที่ (1) – (7) “*ติด*” ปรากฏร่วมกับคำนามสองส่วน คือส่วนที่อยู่หน้ากริยา *ติด* และส่วนที่อยู่หลังกริยา *ติด* โดยคำนามที่อยู่หน้ากริยา *ติด* ในตัวอย่างในประโยคที่ (1) – (4) แสดงให้เห็นว่า มีของหนึ่งสิ่งที่เป็นนาฬิกา พัดลม รูป และกระจก ถูกทำให้แปะติดหรือค้างอยู่กับสิ่งที่เป็นฐานซึ่งเป็นส่วนประกอบของสิ่งก่อสร้าง (part of buildings) เช่น ผนัง, เพดาน, กำแพง และคำนามที่เป็นสิ่งของ เช่น โต๊ะ ซึ่งเป็นคำนามที่อยู่หลังกริยา *ติด* ในขณะที่ตัวอย่างที่ (5) – (7) คำนามที่ปรากฏหน้ากริยา *ติด* จะมีลักษณะเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือสิ่งของ และคำนามที่อยู่หลังกริยา *ติด* แสดงสถานที่ หากวิเคราะห์ในแง่ความหมาย *ติด* ในตัวอย่างในประโยคที่ (1) – (4) แสดงความหมายเหตุการณ์แสดงสภาพที่ของสิ่งหนึ่งแปะติดหรือค้างอยู่

กับสิ่งที่เป็นฐาน และความหมายในตัวอย่าง (5) – (7) หมายถึง เหตุการณ์แสดงสภาพที่สถานที่อยู่ในตำแหน่งติดกัน

จากตัวอย่างประโยคที่ (1) – (7) ที่กล่าวมาข้างต้น ในด้านวากยสัมพันธ์ ติด ปรากฏเป็นคำกริยาของประโยค มักปรากฏร่วมกับคำบุพบท (Preposition) กับ และตามด้วยคำนามแสดงสถานที่ (Location)

ข้อสังเกตเบื้องต้นนี้จึงนำไปสู่การศึกษาการปรากฏร่วมคำกริยา ติด สามารถแสดงคุณสมบัติทางความหมายใดได้บ้าง

ในการศึกษาเรื่องความหมายของคำพบว่า เมื่อวิเคราะห์ความหมายของคำที่ได้จากคลังข้อมูลแล้ว ได้ความหมายอื่นอีกหลายความหมายนอกเหนือไปจากความหมายที่พบในพจนานุกรมภาษาไทย ติด ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554) จัดอยู่ในประเภทคำกริยาและมีคำจำกัดความเพียงสั้นๆ เช่น แนบอยู่, ผนึก, ประดับ, จุด, หรือคล้าย เป็นต้น เนื่องจากความหมายของคำ เมื่อเวลาเปลี่ยนไปก็สามารถขยายความหมายออกไปได้ โดยเฉพาะคำกริยา ความหมายของคำกริยามักจะขึ้นอยู่กับคำที่ปรากฏร่วมด้วย กล่าวคือ คำกริยาจะมีความหมายหลัก (common core) โดยความหมายจะสามารถเปลี่ยนไปตามองค์ประกอบในประโยค ดังนั้นความหมายของคำกริยาจึงมีลักษณะเป็นปลายเปิด (open-ended meaning) ที่สามารถเพิ่มขึ้นได้ง่าย (Falkum and Vicente, 2005) เช่น คำกริยา ติด ใน เขาติดแอร์ กับ เขาติดไฟ ในตัวอย่างแรก ติด จะหมายถึง “ติดตั้ง” ส่วน ติด ในความหมายที่สองจะหมายถึง “จุดไฟ” โดย ติด จะเปลี่ยนความหมายไปตามกรรมที่ตาม คือ แอร์ กับ ไฟ เป็นต้น ดังนั้นความหมายของคำกริยาจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบในประโยค ในขณะที่ถ้าเป็นคำนาม ความหมายของคำจะสมบูรณ์อยู่ในตัวของมันอยู่แล้ว เช่น คำว่า หนังสือ ก็จะแทนวัตถุที่มีปกมีเนื้อหาอ่านในใช้สำหรับอ่าน ซึ่งความหมายของคำจะขึ้นอยู่กับผู้ใช้ภาษาว่าจะเอาแง่มุมทางความหมายใดของวัตถุมาใช้ เช่น หนังสือเล่มนี้สวย กับ หนังสือเล่มนี้ดี จะเห็นว่าในประโยคแรก หนังสือ จะหมายถึง ส่วนที่เป็นรูปลักษณะภายนอก ส่วน หนังสือในประโยคหลัง หนังสือ หมายถึง เนื้อหาอ่านใน เป็นต้น จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าบริบทสามารถช่วยแยกความหมายของคำได้ ดังเช่นตัวอย่างที่ได้ยกไปกรณีคำว่า หนังสือ ใน หนังสือเล่มนี้สวย กับ หนังสือเล่มนี้ดี จะเห็นว่าสิ่งที่ช่วยแยกความหมายของ หนังสือ คือคำว่า สวย และ ดี ซึ่งเป็นคำบอกคุณลักษณะของหนังสือทำให้รู้ว่าเมื่อใดจะหมายถึงลักษณะภายนอกหรือเนื้อหาของหนังสือ เป็นต้น ดังนั้นเมื่อได้วิเคราะห์ความหมายของคำใหม่ จำนวนความหมายของคำจึงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะคำกริยาที่กระบวนการขยายทางความหมายสามารถทำได้ง่ายกว่าคำนาม (Natcha, 2016)

มีงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาคำหลายความหมายในภาษาต่างๆ เช่น งานของ Kanokrattananukul, (2001) ที่ศึกษาคำว่า หัว และ เก็บ โดยใช้วิธีการตัดสินความหมายโดยดูคำปรากฏร่วม (Collocation) แต่ยังไม่มียงานวิจัยใดที่ศึกษาความหมาย และคำปรากฏร่วมของคำกริยา ติด

เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้วิจัย จึงสนใจศึกษาคำปรากฏร่วม (Collocation) ของคำกริยา ติด โดยศึกษาองค์ประกอบทางภาษาโดยเฉพาะการศึกษาความหมายของคำกริยา ติด เมื่อปรากฏร่วมกับคำอื่น ที่จะ

ส่งผลให้เกิดความหมายต่างกัน อย่างไรก็ตาม *ติด* เป็นคำที่มีความน่าสนใจทางอรรถศาสตร์ เนื่องจากสามารถแสดงความหมายได้หลากหลาย เมื่อมีคำปรากฏร่วม (Collocation) ที่ต่างกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้ *นาฬิกาติดอยู่บนผนัง* กับ *ร้านทองติดกับถนนใหญ่* จะเห็นได้ว่า ทั้งสองประโยคนี้มีลักษณะทางวากยสัมพันธ์เหมือนกันแต่มีความหมายต่างกัน เนื่องจากคำปรากฏร่วมต่างกัน เมื่อมีคำปรากฏร่วมต่างกัน *ติด* ในประโยคแรกจะมีความหมายว่าเหตุการณ์แสดงสภาพที่ของสิ่งหนึ่งปะติดหรือค้างอยู่กับสิ่งที่เป็นฐาน ส่วน *ติด* ในประโยคที่สองหมายถึง เหตุการณ์แสดงสภาพที่สถานที่อยู่ในตำแหน่งชิดกัน เมื่อคำกริยา *ติด* ปรากฏร่วมกับ คำบุพบท และปรากฏหน้าคำนามที่แสดงสิ่งของ (entity) และ ปรากฏหน้าคำนามแสดงสถานที่ (Location)

จากตัวอย่างข้างต้น *ติด* สามารถแสดงความหมายได้หลากหลายความหมาย ขึ้นอยู่กับบริบทในการปรากฏ ความหมายที่เกิดขึ้นมักปรากฏในบริบทกับสิ่งของ(entity) สองสิ่ง บริบทมีบทบาทสำคัญในการตีความทางความหมาย กล่าวคือ เมื่อ *ติด* ปรากฏร่วมกับ สิ่งของ จะแสดงความหมาย เหตุการณ์สภาพที่ของสองสิ่งมาชิดกัน และเมื่อ *ติด* ปรากฏร่วมกับ สถานที่ จะแสดงสภาพเชิงพื้นที่ เป็นต้น

2. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

- 2.1 ศึกษารูปแบบการปรากฏร่วมจำเพาะ (collocation) ของคำกริยา *ติด* ในภาษาไทย
- 2.2 วิเคราะห์คุณสมบัติทางความหมายของคำว่า “ติด” ในภาษาไทย

3. ขอบเขตของการวิจัย

- 3.1 ศึกษาคำปรากฏร่วมที่เป็นคำนามหรือนามวลีที่ปรากฏร่วมกับคำกริยา *ติด* ในภาษาไทย
- 3.2 ศึกษาคำว่า *ติด* ในเอกสารประเภทร้อยแก้วเท่านั้น

4. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

4.1 ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

4.1.1 คลังข้อมูลภาษา (corpus)

คลังข้อมูลภาษา (corpus) คือ ข้อมูลภาษาเขียนหรือภาษาพูดที่เป็นภาษาที่ใช้จริงซึ่งถูกรวบรวมขึ้นมาในปริมาณที่มากเพียงพอตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่กำหนดขึ้นเพื่อนำคลังข้อมูลนั้นมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับภาษา Crystal (1991) ได้ให้คำนิยามรวมทั้งอธิบายลักษณะของคลังข้อมูลภาษา ไว้ดังนี้ คลังข้อมูลภาษาหมายถึง ข้อมูลภาษาเขียนหรือภาษาพูดที่รวบรวมขึ้นมาเป็นจำนวนมากเพียงพอสำหรับใช้ในการศึกษาด้านภาษาในปัจจุบัน เมื่อกล่าวถึงคลังข้อมูลภาษาจะหมายถึงข้อมูลภาษาที่ได้มีการเก็บบันทึกไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ เนื่องจากคลังข้อมูลภาษาเป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลการใช้ภาษาที่เกิดขึ้นจริง คลังข้อมูลภาษาจึงเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญต่อการศึกษาวิจัยทางด้านภาษาและการ

สอนภาษานั้นๆ แนวคิดในการใช้ข้อมูลภาษาที่เกิดขึ้นจริงเพื่อการศึกษาทางภาษาศาสตร์ ได้เริ่มมีมาตั้งแต่ในช่วงทศวรรษที่ 50

อย่างไรก็ตามการเก็บข้อมูลภาษาจำนวนมาก และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลภาษาในยุคนั้นก็ยังเป็นงานที่ยากลำบากและใช้เวลามาก เนื่องจากจำเป็นต้องอาศัยแรงงานคนเป็นหลัก ต่อมาเมื่อมีการใช้คอมพิวเตอร์แพร่หลายมากขึ้น การสร้างและใช้ประโยชน์จากคลังข้อมูลจึงเป็นไปได้โดยสะดวกมากขึ้น เพราะการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบคอมพิวเตอร์ทั้งในแง่ความเร็วในการทำงานและ ความสามารถในการเก็บข้อมูลขนาดใหญ่ขึ้นเอง เราจึงสามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการค้นหาหรือข้อความในคลังข้อมูลขนาดใหญ่ได้อย่างแม่นยำและรวดเร็ว สามารถใช้คอมพิวเตอร์เพื่อนับความถี่ คำนวนค่าทางสถิติ และจัดเรียงข้อมูลในรูปแบบที่ต้องการได้ คลังข้อมูลภาษาในปัจจุบันจะมีขนาดใหญ่มาก เช่น คลังข้อมูล BNC (British National Corpus) ซึ่งมีขนาดหนึ่งร้อยล้านคำ เมื่อเปรียบเทียบกับขนาดของคลังข้อมูลภาษาในยุคแรกๆ เช่น คลังข้อมูล Brown (Brown corpus) ซึ่งมีขนาดเพียงหนึ่งล้านคำ (วิโรจน์ อรุณมานะกุล, 2553)

นักภาษาศาสตร์ที่ศึกษาภาษาโดยอิงกับข้อมูลภาษาจริงหรือที่เรียกว่า corpus linguists มักถูกนำมาเปรียบเทียบกับนักภาษาศาสตร์ที่ทำงานโดยอาศัยข้อมูลที่น่าคิดเอาหรือที่เรียกว่านักภาษาศาสตร์นั่งโต๊ะ (armchair linguists) โดย มีการพูดล้อเลียนว่า นักภาษาศาสตร์นั่งโต๊ะจะใช้เวลา นั่งหลับตาครุ่นคิดอยู่บนเก้าอี้ของตนสักพักใหญ่ ๆ แล้วก็อุทานขึ้นว่า “ใช่แล้วข้างเป็นข้อมูลพิเศษจริง” แล้วก็จดบันทึกข้อมูลประโยคที่คิดขึ้นได้ จากนั้นก็นั่งหลับตาครุ่นคิดเช่นนั้นต่อไปอีก ในขณะที่นักภาษาศาสตร์คลังข้อมูลก็ถูกล้อเลียนว่า วันๆ เอาแต่นั่งอยู่กับกองข้อมูลมหาศาลของตน นั่งจัดลำดับข้อมูลที่มี นับความถี่ของคำ หาวว่าหมวดคำของคำแรกในประโยคเป็นอะไรได้บ้าง เป็นต้น

4.1.2 Collocations

Collocations คือคำปรากฏรวม ซึ่ง Lewis อธิบายว่า "the readily observable phenomenon whereby certain words co-occur in natural text with greater than random frequency" (p. 8) เป็นคำที่ปรากฏร่วมกันอย่างสังเกตเห็นได้ชัดเสมอในดับทที่เป็นธรรมชาติซึ่งเกิดขึ้นบ่อยมากแบบไม่สะเปะสะปะ เช่น bitterly disappointed เช่นในประโยค I am bitterly disappointed. [ฉันผิดหวังอย่างยิ่ง] ในความเป็นจริงยังมีคำอื่นที่เข้ากันได้กับคำว่า disappointed [ผิดหวัง] อีกหลายคำเช่น extremely, fairly, deeply, disappointed, very, obviously, genuinely โดยที่ Collocation นั้นมีหลายโครงสร้าง เช่น Noun + Verb, Verb + Noun, Adjective + Noun, Noun + Preposition เป็นต้น เช่นพิจารณาประโยคต่อไปนี่ She gave a contemptuous laugh. ซึ่ง Gave a...laugh = Verb+ Noun; contemptuous laugh = Adjective + Noun (เด่นติศักดิ์ ดอกจันทร์, 2560)

ความหมายของคำปรากฏรวม Benson (1990) ได้ให้คำจำกัดความของคำปรากฏรวมว่า "arbitrary and recurrent word combinations" ในขณะที่ Sag et al. (2002) กล่าวถึงคำปรากฏรวมไว้ว่า

“institutionalized phrases” ส่วน Sinclair (1991) ได้นิยามไว้ว่า “words co-occurring within a short space of each other” ดังนั้น จึงสามารถนิยามได้ว่า คำปรากฏร่วมคือคำที่ต้องใช้ร่วมกัน โดยที่ไม่สามารถนำคำอื่นๆ มาแทนที่คำใดคำหนึ่งได้เนื่องจากไม่เป็นที่ถูกต้องตามแบบแผนของเจ้าของภาษา

ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษามาใช้ในการวิเคราะห์โดยศึกษาคำปรากฏร่วมของคำกริยา *ติด* ในภาษาไทย และใช้ทฤษฎีการปรากฏร่วม (Collocations) โดยใช้โครงสร้าง เช่น Noun + Verb, Verb + Noun, Adjective + Noun, Noun + Preposition เป็นต้น ของ Lewis ในการวิเคราะห์การปรากฏร่วมของคำกริยา *ติด* ในภาษาไทย

5. ระเบียบวิธีวิจัย

5.1 ประเภทของข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นข้อมูลภาษาไทยที่ได้มาจากคลังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์บนอินเทอร์เน็ต (Corpus-based)

5.2 วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ 2 (Thai national Corpus II) ของภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยสามารถเข้าถึงคลังข้อมูลได้ที่หน้าเว็บไซต์ <http://www.arts.chula.ac.th/~ling/tnc3/>

5.3 ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

5.3.1 ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลจากประเภทของคลังข้อมูลทุกประเภททั้งหมด 6 ประเภท ได้แก่ ข้อมูลประเภท FICTION, NEWSPAPERS, NON-ACADEMIC, ACADEMIC, LAW และ MISC ประเภทละ 100 ประโยค

5.3.2 ระบุคำสำคัญ *ติด* จากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ โดยการเข้าเว็บไซต์ <http://www.arts.chula.ac.th/~ling/tnc3/> จากนั้นระบุคำว่า *ติด* กดค้นหา ข้อมูลในระบบจะแบ่งเป็น 2 ส่วนหลักคือ ส่วนที่หนึ่งจำนวนประโยคทั้งหมดในคลังข้อมูล ส่วนที่สองจำนวนประโยคที่ปรากฏในแต่ละประเภทย่อยทั้ง 6 ประเภท โดยผู้วิจัยเลือกข้อมูลในแต่ละประเภท โดยแสดงข้อมูลจำนวน 100 ข้อมูล พร้อมกับทำสัญลักษณ์ ✓ หน้าช่อง concord เพื่อให้ระบบจำแนกคำว่า *ติด* ออกจากบริบทแวดล้อม เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์วากยสัมพันธ์เบื้องต้น หลังจากนั้นระบบจะแสดงผลการค้นหา

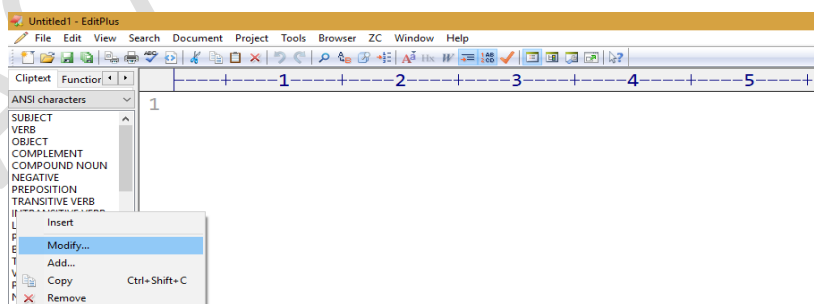
5.3.3 เก็บกลุ่มตัวอย่างข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ผู้วิจัยเลือกเก็บ 600 ประโยคของแต่ละประเภทของข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลครบทั้ง 6 ประเภทแล้ว ผู้วิจัยจึงจัดเรียงข้อมูลทั้งหมดลงในโปรแกรม Excel

5.4 วิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้แนวทางการศึกษาด้านอรรถศาสตร์ปริชานในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ 2 โปรแกรมคือ โปรแกรม EditPlus และ โปรแกรม Excel ในการวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง วิเคราะห์คำปรากฏร่วม ซึ่งผู้วิจัยอาศัยการวิเคราะห์แบบภาษาศาสตร์คลังข้อมูล (Corpus Linguistics) และส่วนที่สองคือ วิเคราะห์การขยายความหมาย (Semantics Extension) โดยมีรายละเอียดดังนี้

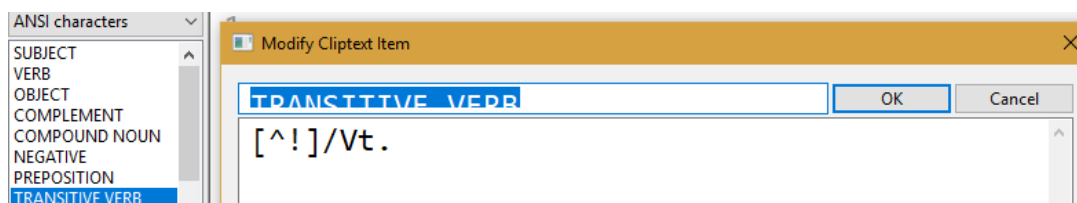
5.4.1 โปรแกรมที่เกี่ยวข้องที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ โปรแกรม EditPlus และ โปรแกรม Excel เป็นโปรแกรมที่ช่วยให้สามารถจัดการข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ ลักษณะการทำงานของโปรแกรม EditPlus คือ โปรแกรม text editor ตัวหนึ่ง คล้ายกับโปรแกรม Notepad, Dreamweaver (ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นทั้งโปรแกรมสำเร็จรูป) ที่ใช้ในการพัฒนาสคริปต์โปรแกรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น เขียนและแก้ไข Source code ในการสร้างข้อมูลด้วยภาษา HTML ,PHP ,Java เป็นต้น สำหรับการศึกษาความหมายในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้ฟังก์ชัน Cliptext เพื่อติดแท็กกำกับข้อมูลคำกริยา ติด อารีทิวเมนต์และคำในบริบทแวดล้อมที่ส่งผลให้เกิดความหมาย กล่าวคือ การวิเคราะห์วากยสัมพันธ์จะวิเคราะห์ผ่านโปรแกรมทั้งสองโปรแกรม โดยโปรแกรม EditPlus ใช้เพื่อทำการติดแท็กระบุชนิดคำ (Word Class) และหาลักษณะของความหมาย (Semantic Feature) และโปรแกรม Excel ใช้เพื่อจัดประเภทของข้อมูล (Sorting) เพื่อหาคำปรากฏร่วม (Collocation) และการปรากฏร่วมของคำที่เกิดล้อมรอบคำกริยา ติด

การวิเคราะห์ผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์อย่าง EditPlus ช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์วากยสัมพันธ์ได้อย่างเป็นระบบที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้จะทำให้ข้อมูลที่ได้เป็นประจักษ์มากยิ่งขึ้นอีกด้วย โดยขั้นตอนการวิเคราะห์ที่มีดังต่อไปนี้ กำหนดชื่อที่ใช้ในการติดแท็ก หน้าคำสั่งที่อยู่บริเวณซ้ายมือ คลิกเลือกหมวด 'Cliptext' > คลิกขวา

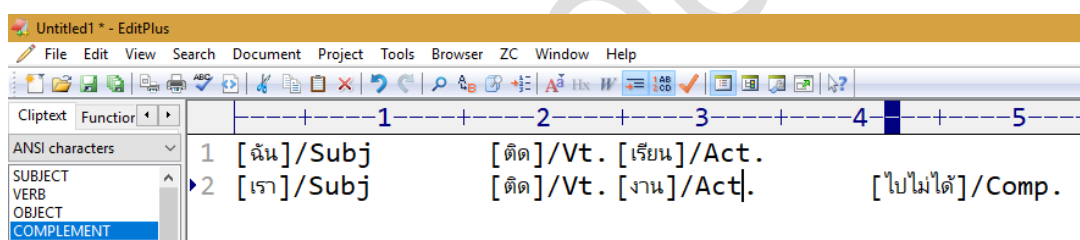
ภาพที่ 1 การแสดงคำสั่ง Modify เพื่อใช้ในการติดแท็กข้อมูล

หลังจากนั้นจะปรากฏหน้าต่างการกำหนดชื่อสำหรับการติดแท็ก โดยช่องบนสุดกำหนดชื่อเต็มของชนิดคำ เช่น TRANSITIVE VERB และช่องด้านล่าง กำหนดคำสั่งโดยพิมพ์สัญลักษณ์ ตามด้วยชื่อย่อของชนิดคำ เช่น [^!]/vt. เพื่อติดแท็กคำกริยา ติด

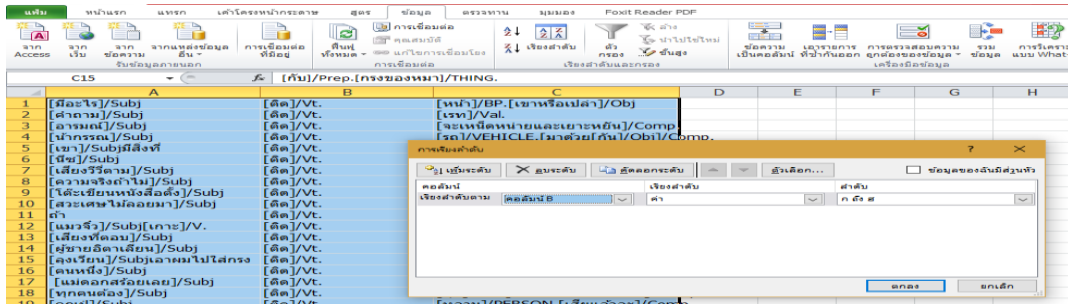
ภาพที่ 2 แสดงการตั้งชื่อแท็กและการแสดงคำสั่งเพื่อกำหนดการติดแท็ก

หลังจากกำหนดชื่อแท็กแล้ว ผู้วิจัยจะสร้างหน้ากระดาษโดยกดที่คำสั่ง 'Normal Text' และนำไฟล์ข้อมูลคำว่า ติด มาวางลงที่หน้ากระดาษที่ได้สร้างไว้ หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวางเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะเริ่มทำการติดแท็กข้อมูลโดยผู้วิจัยจะเริ่มพิจารณาตัวกริยา ติด ก่อนว่าเป็นคำกริยาชนิดใด เช่น เป็น สกรรมกริยา (Transitive Verb) อกรรมกริยา (Intransitive Verb) หรือ กริยาวิเศษณ์ (Adverb) เป็นต้น การติดแท็กทำได้โดยเลื่อนเคอร์เซอร์เมาส์คลุมคำที่ต้องการติดแท็ก หลังจากนั้นดับเบิ้ลคลิกแท็กที่เราสร้างขึ้น บริเวณหน้าต่างด้านซ้ายมือ

ภาพที่ 3 แสดงขั้นตอนการติดแท็กเพื่อแยกชนิดคำ

หลังจากติดแท็กเพื่อแยกชนิดคำครบทุกข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งหมดในโปรแกรม EditPlus ไปลงในโปรแกรม Excel โดยการนำไฟล์ข้อมูลที่วิเคราะห์คำปรากฏรวมมาดูคำที่เกิดร่วมกับคำกริยา ติด ผ่านคำสั่ง 'sort' เรียกว่าใช้งานได้โดยการคลิกแท็บเมนู 'data' บริเวณบนสุดของหน้าต่าง ก่อนการ 'sort' ข้อมูล ต้องทำการคลุมข้อมูลทั้งหมดก่อน จากนั้นจึงคลิกคำสั่ง 'sort' ได้ที่ช่อง 'sort by' เลือกคอลัมน์ที่ต้องการจะ 'sort' ข้อมูล จากนั้นจะปรากฏการเรียงข้อมูลใหม่ หลังจากการ 'sort' เสร็จแล้วระบบจะจัดชนิดคำกริยาเดียวกันจัดกลุ่มเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งวิธีนี้จะทำให้ผู้วิจัยสามารถมองเห็นคำปรากฏร่วมกับคำกริยาติดได้ง่ายขึ้น

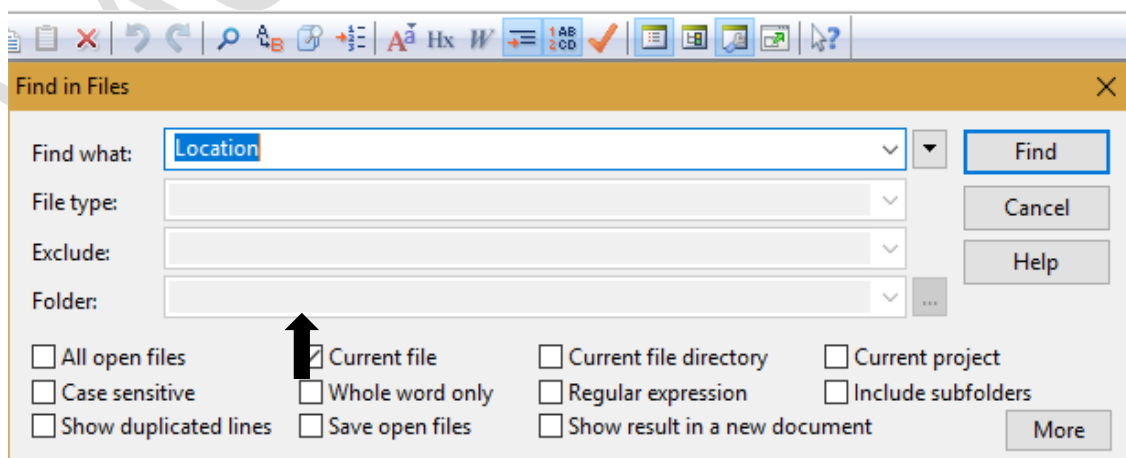

ภาพที่ 4 แสดงหน้าต่างคำสั่งในการ sort ข้อมูลเพื่อดูค่าปรากฏพร้อมและลักษณะความหมาย

11	[ใครจะ]/Subj	[ติด]/Vt.	[บัตร]/THING.[อะไร]/Comp.
12	[เสียงวี๊ดตาม]/Subj	[ติด]/Vt.	[มาด้วยเสียงพูดคุย]/Obj
13	[ผู้ชายอิตาลี]/Subj	[ติด]/Vt.	[แม่]/PERSON.
14	[คนหนึ่ง]/Subj	[ติด]/Vt.	[ยาบ้า]/AddT
15	[นี่ช]/Subj	[ติด]/Vt.	[รถ]/VEHICLE.[ที่บอกกลับนะคะ]/Obj

ภาพที่ 5 แสดงหน้าต่างหลังเสร็จสิ้นการ sort ข้อมูล

หลังจากที่ 'sort' ข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยสามารถมองเห็นลักษณะความหมาย (Semantic Feature) หลังจากนั้นผู้วิจัยจะนำไฟล์ใน Excel ย้ายไปทำในโปรแกรม EditPlus อีกครั้งเพื่อเริ่มทำการตีความทางความหมายและเมื่อตีความความหมายจนครบ 600 ข้อมูล ผู้วิจัยจะจัดประเภทความเหมือนความต่างของข้อมูลที่ปรากฏ โดยรวมชนิดคำ ลักษณะความหมายที่มีความหมายเดียวกันไว้ด้วยกัน โดยการคลิกที่คำสั่ง 'Find in Files' จากนั้นจะปรากฏหน้าต่างค้นหา ให้ระบุคำค้นหา เช่น Location เพื่อดูกลุ่มอาร์กิวเมนต์แสดงลักษณะความหมายเชิงพื้นที่ จากนั้นระบบจะแสดงชุดข้อมูลความหมายในลักษณะดังกล่าว และสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในลำดับถัดไป

ภาพที่ 6 แสดงคำสั่ง 'Find in Files' เพื่อดึงข้อมูลเฉพาะมาวิเคราะห์ความหมาย

	A	B	C	D	E	F	G
1	Words	เครื่องดื่ม	สิ่งพิมพ์	เสพติด	ความบันเทิง		
2	เหล้า	+	-	+/-	+/-		
3	บุหรี่	-	-	+/-	+/-		
4	ยาเสพติด	-	-	+/-	+/-		
5	หนังสือ	-	+	-	+		
6	ละคร	-	-	-	+		
7	หนังสือ	-	-	-	+		

ภาพที่ 7 ตัวอย่าง semantic feature เพื่อการจัดกลุ่มข้อมูลในการวิเคราะห์ความหมาย

6. ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ semantic feature พบการปรากฏร่วมและความหมายของคำกริยา *ติด* ที่แตกต่างกัน โดยผู้วิจัยอธิบายในหัวข้อ 6.1 ลักษณะการปรากฏร่วมของคำกริยา *ติด* และ 6.2 คุณสมบัติทางความหมาย

6.1 ลักษณะการปรากฏร่วมของคำกริยา *ติด* มี 15 รูปแบบ คือ

6.1.1 คำนามที่เป็นสิ่งของ + *ติด* + คำนามหรือสิ่งที่เป็นฐาน ตัวอย่างประโยคเช่น

- (1) นาฬิกา*ติด*ผนัง
- (2) โต๊ะอยู่*ติด*กับประตู
- (3) มีกระดาศ*ติด*อยู่บนโต๊ะ

จากตัวอย่างประโยคที่ (1) – (3) พบว่า *ติด* ปรากฏหน้าและหลังคำนามแสดงสิ่งของ โดยคำนามที่อยู่หน้ากริยา *ติด* ในตัวอย่างในประโยคที่ (1) – (3) แสดงให้เห็นว่า มีของหนึ่งสิ่งที่เป็นนาฬิกา โต๊ะ และกระดาศ ถูกทำให้แปะติดหรือค้างอยู่กับสิ่งที่เป็นฐานที่เป็นผนัง ประตู และ โต๊ะ นอกจากนี้ *ติด* ปรากฏร่วมกับคำบุพบท *อยู่...กับ* ในประโยคที่ (2) และ *อยู่บน* ในประโยคที่ (3)

6.1.2 คำนามที่เป็นสถานที่ + *ติด* + คำนามที่เป็นสถานที่ ตัวอย่างประโยคเช่น

- (4) เมืองติฮัวนา*ติด*กับชายแดนสหรัฐฯ
- (5) ที่ราบแคบ*ติด*กับชายทะเล
- (6) คลองต่างๆที่*ติด*ชายฝั่งทะเล

จากตัวอย่างประโยคที่ (4) – (6) พบว่า *ติด* ปรากฏหน้าและหลังคำนามแสดงสถานที่ นอกจากนี้ *ติด* ปรากฏร่วมกับคำบุพบท *กับ* ในประโยคที่ (4) และ (5)

6.1.3 คำนามหรือนามวลีที่เป็นรูป รส กลิ่น เสียง + *ติด* + อวัยวะที่แสดงถึงการรับรู้ประสาทสัมผัส ตัวอย่างประโยคเช่น

- (7) เสียงปี่นดัง*ติด*หู
- (8) กลิ่นยั้งคัง*ติด*จมูก

(9) รสชาติติดปาก

จากตัวอย่างประโยคที่ (7) – (9) พบว่า *ติด* ปรากฏหน้าคำนามที่แสดงอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ประสาทสัมผัส คือ หู จมูก ปาก และปรากฏหลังนามวลีที่เป็นรูป รส กลิ่น เสียง ที่เกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสของคำนามที่ปรากฏหลัง *ติด*

6.1.4 นามวลีที่ส่งผ่านต่อลำเสียง + *ติด* + อวัยวะที่มีลักษณะเป็นต่อลำเสียง ตัวอย่างประโยคเช่น

(10) ก้างปลาติดคอ

(11) อาหารติดหลอดลม

จากตัวอย่างประโยคที่ (10) – (11) พบว่า *ติด* ปรากฏหน้าคำนามที่แสดงอวัยวะที่มีลักษณะเป็นต่อลำเสียง คือ คอ และ หลอดลม และปรากฏหลังนามวลีแสดงสิ่งของที่ส่งผ่านต่อลำเสียง

6.1.5 นามวลีที่เป็นยานพาหนะที่มีลักษณะการขับเคลื่อนโดยล้อ + *ติด* ตัวอย่างประโยคเช่น

(12) วันหยุดรถติดมาก

(13) รถติดไฟแดง

จากตัวอย่างประโยคที่ (12) – (13) พบว่า *ติด* ปรากฏหลังคำนามที่เกี่ยวกับยานพาหนะที่มีลักษณะการขับเคลื่อนโดยล้อ คือ รถ

6.1.6 นามวลีที่เป็นบุคคล + *ติด* + ยานพาหนะที่มีลักษณะการขับเคลื่อนโดยล้อ ตัวอย่างประโยคเช่น

(14) คุณอยู่กับคุณท่านขอติดรถไปรับน้องปีอบที่โรงเรียน

(15) นี่ขติดรถพี่บอสกลับนะคะ

(16) นำกรรณติดรถมาด้วยกัน

จากตัวอย่างประโยคที่ (14) – (15) พบว่า *ติด* ปรากฏหลังนามวลีแสดงบุคคล และปรากฏหน้าคำนามแสดงยานพาหนะที่มีลักษณะการขับเคลื่อนโดยล้อ

6.1.7 นามวลีแสดงบุคคล + *ติด* + สิ่งเสพติด ตัวอย่างประโยคเช่น

(17) ลูกชายเป็นคนติดเหล้ามาก

(18) เขาติดยาบ้า

(19) ลูกชายติดบุหรี่

(20) สามีของหล่อนติดพนันอย่างหนัก

จากตัวอย่างประโยคที่ (17) – (20) พบว่า *ติด* ปรากฏหน้าคำนามแสดงสิ่งเสพติดคือ เหล้า ยาบ้า บุหรี่ การพนัน และปรากฏหลังคำนามแสดงบุคคล

6.1.8 นามวลีแสดงบุคคล + *ติด* + ความบันเทิง ตัวอย่างประโยคเช่น

(21) มาลัยติดหนังสือของท่านยาขอบ

(22) ลูกชายติดเกมส์ไม่ทำอะไรเลย

(23) ภรรยาติดละครเรื่องนี้มาก

(24) ลูกสาวติดหนังของดิสนีย์มาก

จากตัวอย่างประโยคที่ (21) – (24) ติด ปรากฏหน้าคำนามแสดงสิ่งที่ทำให้ความบันเทิง คือ หนังสือเกมส์, ละคร และ หนัง และปรากฏหลังนามวลีแสดงบุคคล

6.1.9 นามวลีแสดงบุคคล + ติด + นิสัย ตัวอย่างประโยคเช่น

(25) พ่อติดนิสัยที่ว่ากินข้าวเสร็จต้องกินผลไม้ต่อ

(26) น้องชายติดนิสัยชอบวาดรูปมาก

จากตัวอย่างประโยคที่ (25) – (26) พบว่า ติด ปรากฏหน้าคำนามที่แสดงลักษณะนิสัย (Habit) และปรากฏหลังคำนามแสดงบุคคล

ลักษณะการปรากฏร่วมกันของคำกริยา ติด ไม่เป็นคำประสมเนื่องจาก ติด นิสัย สามารถมีคำอื่นมาแทรกได้ เช่น ติด เป็น นิสัย หรือ นิสัย นี้ ติด มาตั้งแต่เมื่อไหร่ โดยความหมายยังคงความหมายเดิม

6.1.10 นามวลีแสดงบุคคล + ติด + คณะ ตัวอย่างประโยคเช่น

(27) ฉัตร ติด คณะจิตรกรรม

(28) เรา ติด คณะวิทยาศาสตร์

จากตัวอย่างประโยคที่ (27) – (28) พบว่า ติด ปรากฏหลังนามวลีแสดงบุคคล และปรากฏหน้านามวลีแสดงชื่อของคณะ คือ คณะจิตรกรรม และ คณะวิทยาศาสตร์

6.1.11 นามวลีแสดงบุคคล + ติด + สถานที่ทางการศึกษา ตัวอย่างประโยคเช่น

(29) เรา ติด มหิดลนะ

(30) รุ่ง ติด ที่ศิลปากร

จากตัวอย่างประโยคที่ (29) – (30) พบว่า ติด ปรากฏหลังนามวลีแสดงบุคคล และปรากฏหน้านามวลีแสดงสถานที่ทางการศึกษาคือ มหิดลและ คณะศิลปากร

6.1.12 นามวลีแสดงบุคคล + ติด + อาชีพ ตัวอย่างประโยคเช่น

(31) น้ำหนึ่ง ติด สอ ติด หมอได้

(32) นักรบ ติด สอ ติด ทหารเรือ

จากตัวอย่างที่ (31) – (32) ติด ปรากฏหลังนามวลีแสดงบุคคล และ ปรากฏหน้าคำนามที่แสดงอาชีพ คือ หมอ และทหารเรือ

6.1.13 นามวลีแสดงบุคคล + ติด + โรค ตัวอย่างประโยคเช่น

(33) หญิงจีน 2 คนที่พบว่ามีการ ติด โรค HIV

(34) คนไข้ตายเพราะภาวะ ติด เชื้อ

(35) ผม ติด หัวด

จากตัวอย่างประโยคที่ (33) – (34) พบว่า *ติด* ปรากฏหน้าคำนามที่เกี่ยวกับโรค (Disease) และ ปรากฏหลังคำนามแสดงบุคคล

การวิเคราะห์ลักษณะการปรากฏร่วมนี้ผู้วิจัยไม่วิเคราะห์เป็นคำประสมเนื่องจากว่า คำประสมคือ คำที่เกิดจากการเอาคำมูลที่มีความหมายต่างกันตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมารวมกันเข้าเป็นคำเดียวกลายเป็นคำใหม่ มีความหมายใหม่ แต่ยังมีเค้าความหมายเดิมอยู่ ดังนั้น *ติดเชื้อ ติดโรค ติดหวัด* เป็นการนำคำ 2 คำขึ้นไปมารวมกันเป็นคำเดียวกัน แต่ไม่ทำให้เกิดความหมายใหม่ *ติดเชื้อ ติดโรค ติดหวัด* แสดงความหมายเดิม

6.1.14 นามวลีแสดงบุคคล + *ติด* + นามวลีแสดงบุคคล ตัวอย่างประโยคเช่น

(36) คุณปู่*ติด*หลานเสียแล้วละ

(37) เจ้าลูกชายคนเล็กที่ดูจะ*ติด*แม่มากเป็นพิเศษ

(38) สมัยวัยรุ่นจะ*ติด*เพื่อนมาก

จากตัวอย่างประโยคที่ (36) – (38) พบว่า *ติด* ปรากฏหน้า – หลัง คำนามแสดงบุคคล (Person)

6.1.15 นามวลีแสดงบุคคล + *ติด* + กิจกรรม ตัวอย่างประโยคเช่น

(39) ฉันไปไม่ได้*ติด*เรียนเลข

(40) ผม*ติด*งาน

(41) หนู*ติด*ทำงานธุรการอยู่

จากตัวอย่างประโยคที่ (39) – (41) พบว่า *ติด* ปรากฏหลังคำนามแสดงบุคคล และ ปรากฏหน้า คำนามแสดงกิจกรรม คือ *ติดเรียน* และ *ติดงาน*

6.2 คุณสมบัติทางความหมายของคำกริยา*ติด*

โดยเมื่อวิเคราะห์ความหมายจากการปรากฏร่วมแล้วพบว่า ความหมายของ *ติด* สามารถแสดงความหมายได้ 10 ความหมาย ประกอบด้วย

6.2.1 ความหมายแสดงเหตุการณ์แสดงสภาพที่ของสิ่งหนึ่งปะติดหรือค้างอยู่กับสิ่งที่เป็นฐาน มีลักษณะการปรากฏร่วมคือ

1. คำนามที่เป็นสิ่งของ + *ติด* + คำนามหรือสิ่งที่เป็นฐาน

6.2.2 ความหมายแสดงเหตุการณ์สภาพที่สถานที่อยู่ในตำแหน่งชิดกัน มีลักษณะการปรากฏร่วมดังต่อไปนี้ คือ

2. คำนามที่เป็นสถานที่ + *ติด* + คำนามที่เป็นสถานที่

6.2.3 ความหมายแสดงเหตุการณ์สภาพคงอยู่

3. คำนามหรือนามวลีที่เป็นรูป รส กลิ่น เสียง + *ติด* + อวัยวะที่แสดงถึงการรับรู้ประสาท

สัมผัส

ติด นี้ในความหมายนี้ไม่ใช่เหตุการณ์ที่สิ่งของไปติดอยู่ แต่เป็นเหตุการณ์ที่สามารถรับรู้ได้โดยประสาทสัมผัส เช่น รสชาติติดปาก, เพลงฮิตติดหู แสดงให้เห็นว่า รสชาติ เพลงฮิต ยังคงอยู่สามารถรับรู้โดยผ่านประสาทสัมผัส

6.2.4 ความหมายแสดงเหตุการณ์แสดงสภาพที่สิ่งของไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ มีลักษณะการปรากฏร่วมดังต่อไปนี้ คือ

4. นามวลีที่ส่งผ่านทอลำเสียง + ติด + อวัยวะที่มีลักษณะเป็นทอลำเสียง

5. นามวลีที่เป็นยานพาหนะที่มีลักษณะการขับเคลื่อนโดยล้อ + ติด

ติด นี้ในความหมายนี้เป็นการที่มีบางสิ่งเข้าไปในอวัยวะที่มีลักษณะเป็นทอลำเสียง จึงทำให้สิ่งๆ เข้าไปไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ และ เหตุการณ์ที่ยานพาหนะไปติดกับสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น รถติดไฟแดง เมื่อรถ เป็นยานพาหนะ ไฟแดงเป็นรูปธรรม จึงทำให้สภาพของรถไม่สามารถเคลื่อนที่ได้

6.2.5 ความหมายแสดงการขออาศัยไปด้วย มีลักษณะการปรากฏร่วมดังต่อไปนี้ คือ

6. นามวลีที่เป็นบุคคล + ติด + ยานพาหนะที่มีลักษณะการขับเคลื่อนโดยล้อ

6.2.6 ความหมายแสดงเหตุการณ์แสดงการกระทำบางอย่างเป็นประจำ มีลักษณะการปรากฏร่วมดังต่อไปนี้ คือ

7. นามวลีแสดงบุคคล + ติด + สิ่งเสพติด

8. นามวลีแสดงบุคคล + ติด + ความบันเทิง

9. นามวลีแสดงบุคคล + ติด + นิสัย

เนื่องจากมี Semantic Feature ร่วมกัน คือ ชอบ ในความหมายแสดงเหตุการณ์แสดงการกระทำบางอย่างเป็นประจำ ถึงแม้ว่าการปรากฏร่วมในโครงสร้าง นามวลีแสดงบุคคล + ติด + นิสัย จะไม่ใช่ความบันเทิง หรือ สิ่งเสพติด แต่ในแง่ของความหมายเป็นลักษณะการกระทำเหตุการณ์บางอย่างเป็นประจำ เช่น ติดนิสัยกินเร็ว, ติดนิสัยชอบวาดรูป เป็นต้น

6.2.7 ความหมายแสดงการได้รับคัดเลือกให้เข้าศึกษา มีลักษณะการปรากฏร่วมดังต่อไปนี้ คือ

10. นามวลีแสดงบุคคล + ติด + คณะ

11. นามวลีแสดงบุคคล + ติด + สถานที่ทางการศึกษา

12. นามวลีแสดงบุคคล + ติด + อาชีพ

เนื่องจาก Semantic Feature ร่วมของความหมาย การได้รับคัดเลือกให้เข้าศึกษา คือ องค์กรที่ให้ ความรู้

6.2.8 ความหมายแสดงการได้รับเชื้อโรค มีลักษณะการปรากฏร่วมดังต่อไปนี้ คือ

13. นามวลีแสดงบุคคล + ติด + โรค

6.2.9 ความหมายแสดงความใกล้ชิดในเชิงความสัมพันธ์ทางสังคม มีลักษณะการปรากฏร่วมดังต่อไปนี้ คือ

14. นามวลีแสดงบุคคล + ติด + นามวลีแสดงบุคคล

6.2.10 ความหมายแสดงการทำเหตุการณ์บางอย่างไม่ได้เนื่องจากต้องทำอีกภารกิจหนึ่ง มีลักษณะการปรากฏร่วมดังต่อไปนี้ คือ

15. นามวลีแสดงบุคคล + ติด + กิจกรรม

ผลการวิเคราะห์ 10 ความหมายที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า ความหมายที่เกิดขึ้นนั้น ผู้วิจัยสันนิษฐานว่ามีความสัมพันธ์ใกล้เคียงกัน และสามารถเชื่อมโยงกันได้ เนื่องจาก มโนทัศน์ของคำว่า ติด เป็นความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุสองวัตถุมีไว้ด้วยกัน ซึ่งสามารถอธิบายได้โดยใช้แนวคิด ภาษาศาสตร์ปริชาน

7. สรุปผลอภิปรายและข้อเสนอแนะ

7.1 สรุปผล

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการปรากฏร่วมจำเพาะ (collocation) ของคำกริยา ติด ในภาษาไทยโดยวิเคราะห์จากคลังข้อมูลภาษาและวิเคราะห์คุณสมบัติทางความหมายของคำกริยา ติด จากบริบทของการปรากฏร่วม

ผลการวิจัยพบว่า การปรากฏร่วมของคำกริยา ติด มี 15 รูปแบบ ประกอบด้วย (1) คำนามที่เป็นสิ่งของ + ติด + คำนามหรือสิ่งที่เป็นฐาน (2) คำนามที่เป็นสถานที่ + ติด + คำนามที่เป็นสถานที่ (3) คำนามหรือนามวลีที่เป็นรูป รส กลิ่น เสียง + ติด + อวัยวะที่แสดงถึงการรับรู้ประสาทสัมผัส (4) นามวลีที่ส่งผ่านต่อลำเสียง + ติด + อวัยวะที่มีลักษณะเป็นต่อลำเสียง ตัวอย่างประโยคเช่น (5) นามวลีที่เป็นยานพาหนะที่มีลักษณะการขับเคลื่อนโดยล้อ + ติด (6) นามวลีที่เป็นบุคคล + ติด + ยานพาหนะที่มีลักษณะการขับเคลื่อนโดยล้อ (7) นามวลีแสดงบุคคล + ติด + สิ่งเสพติด (8) นามวลีแสดงบุคคล + ติด + ความบันเทิง (9) นามวลีแสดงบุคคล + ติด + นิสัย (10) นามวลีแสดงบุคคล + ติด + คณะ (11) นามวลีแสดงบุคคล + ติด + สถานที่ทางการศึกษา (12) นามวลีแสดงบุคคล + ติด + อาชีพ (13) นามวลีแสดงบุคคล + ติด + ไรศ (14) นามวลีแสดงบุคคล + ติด + นามวลีแสดงบุคคล (15) นามวลีแสดงบุคคล + ติด + กิจกรรม

โดยเมื่อวิเคราะห์ความหมายจากการปรากฏร่วมแล้วพบว่า ความหมายของ ติด สามารถแสดงความหมายได้ 10 ความหมาย ประกอบด้วย 1) เหตุการณ์แสดงสภาพที่ของสิ่งหนึ่งแปะติดหรือค้างอยู่กับสิ่งที่เป็นฐาน 2) เหตุการณ์สภาพที่สถานที่อยู่ในตำแหน่งชิด 3) เหตุการณ์สภาพคงอยู่ 4) เหตุการณ์แสดงสภาพที่สิ่งของไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ 5) การขออาศัยไปด้วย 6) เหตุการณ์แสดงการกระทำบางอย่างเป็น

ประจำ 7) การได้รับคัดเลือกให้เข้าศึกษา 8) การได้รับเชื้อโรค 9) ความใกล้ชิดในเชิงความสัมพันธ์ทางสังคม 10) การทำเหตุการณ์บางอย่างไม่ได้เนื่องจากต้องทำอีกภารกิจหนึ่ง

7.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ความหมายของ *ติด* ทั้ง 10 ความหมายพบว่า ความหมายส่วนใหญ่ของ *ติด* ที่วิเคราะห์ได้ความหมายจะเปลี่ยนไปตามการปรากฏร่วมและกรรมของประโยค โดยโครงสร้างประโยคของ *ติด* จะเป็นดังนี้

1. นามวลี(1) (อยู่) ติด + บุพบท + นามวลี(2)

ตัวอย่าง คำกริยา *ติด* ที่แสดงความหมาย เหตุการณ์สภาพที่สถานที่อยู่ในตำแหน่งติดกัน นามวลีที่ปรากฏร่วมกับ *ติด* ในความหมายนี้ มักเป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวกับสิ่งของ หรือ สถานที่ เช่น

(42) เมืองติฮัวนา(อยู่)ติดกับชายแดนสหรัฐ

(43) บ้านพักติดทะเล

2. นามวลี(1) + ติด + นามวลี(2)

ตัวอย่าง คำกริยา *ติด* ที่แสดงความหมาย ความใกล้ชิดในเชิงความสัมพันธ์ทางสังคม นามวลีที่ปรากฏร่วมกับ *ติด* ในความหมายนี้ มักเป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวกับบุคคล เช่น

(44) สมัยวัยรุ่นติดเพื่อนมาก

(45) คุณปู่ติดหลานเสียแล้วแหละ

จะเห็นว่าความหมายของ *ติด* จะเปลี่ยนไปตามอาร์กิวเมนต์ที่ปรากฏร่วมหรือกรรมของประโยค ดังนั้นความหมายของคำกริยาที่มีอาร์กิวเมนต์หรือการปรากฏร่วมที่ต่างกัน ความหมายจึงมีโอกาสเพิ่มขึ้นมาได้ง่ายกว่าคำนาม เพราะความหมายของคำกริยามีลักษณะเป็นปลายเปิด (open-ended meaning)

นอกจาก *ติด* จะปรากฏเป็นคำกริยาแล้วยังทำหน้าที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ (Adverb) เมื่อมีการทำซ้ำ (Reduplicate) สามารถแสดงความหมาย *โดยใกล้* เช่น

(46) ปลุกบ้านอยู่ติดๆกัน

(47) ฉันวิ่งตามยักษ์กระทิงป่าคนนั้นไปติดๆ

(48) ไม่เคลือบแก้วเดินมาที่โต๊ะ ลีโอดามาติดๆ

จากตัวอย่างประโยคที่ (46) – (48) พบว่า *ติด* ทำหน้าที่เป็น กริยาวิเศษณ์ (Adverb) เมื่อมีการทำซ้ำ (Reduplicate) เพื่อบอกระดับความถี่และการแสดงความหมายที่ชัดขึ้น

7.3 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากในงานวิจัยนี้ศึกษาการปรากฏร่วมของคำกริยา *ติด* เป็นหลัก และใช้เพียงรูปคำของการปรากฏร่วมในการแยกความหมายเป็นหลัก จากผลการวิเคราะห์พบการปรากฏร่วมของคำกริยา *ติด* 15 ประเภท และพบความหมายจากการปรากฏร่วมของคำกริยา *ติด* 10 ความหมาย ซึ่งผลการวิเคราะห์

แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้คำกริยา *ติด* จะมีคำปรากฏร่วมที่แตกต่างกันในบางความหมาย แต่ความหมายนั้นมีความหมายใกล้เคียงกันก็สามารถรวมความหมายเข้าไว้ด้วยกันได้ เช่น *ติด* ในความหมาย เหตุการณ์แสดงการกระทำบางอย่างเป็นประจำ ที่มีคำปรากฏร่วม 3 ประเภท โดยที่ความหมายเหมือนกัน

นอกจากนี้การปรากฏร่วมของ *ติด* ทั้ง 10 ความหมาย ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าความหมายที่เกิดขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์อย่างใกล้เคียงกัน และสามารถเชื่อมโยงกันได้ เนื่องจากมโนทัศน์ของคำว่า *ติด* เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งสองสิ่งมีไว้ด้วยกัน สามารถอธิบายได้โดยใช้แนวคิดภาษาศาสตร์ปริชาน

เอกสารอ้างอิง

- วิโรจน์ อรุณมานะกุล. (2553). *ภาษาศาสตร์คลังข้อมูล : หลักการและการใช้*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Benson. (1990). *Multi-word collocation extraction by syntactic composition of collocation bigrams*. Geneva: Language Technology, University of Geneva.
- Biber, D., Conrad, S., & Reppen. R. (1996). Corpus-Based Investigations of Language Use. *Annual Review of Applied Linguistics*, 16, 115-135. doi : 10.1017/S0267190500001471
- Boonyuasaquan, S. (2005). An analysis of Collocational Violations in Translation. *MANUTSAT PARITAT : Journal of Humanities*, 27(2), 79-91.
- Dorkchandra, D. (2015). The Effects of Collocation Noticing Instruction on Thai EFL learners Collocational Competence. *Journal of Advances in English Language Teaching*, 3(1), 1-11.
- Falkum, I.L. & Vicente, A. (2005). *Polysemy: Current perspectives and approaches*. London: University College London.
- Fellbaum, C. (2007). *Idioms and collocations: corpus-based linguistic and lexicographic studies*. London: New York.
- Fillmore. (n.d.). *Polysemy: Theoretical and Computational Approaches*. New York: Oxford University Press.
- McIntosh, C. (2012). *Oxford Collocations Dictionary for Students of English*. New York: Oxford University Press.
- Natcha. (2016). *A study of word sense discrimination in Thai using latent semantic analysis*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Sag. (2002). *Syntax Based Collocation Extraction*. Geneva: University of Geneva.

Sinclair, J. C. (1991). *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford: Oxford University Press.

Tirasaroj, N., & Aroonmanakun, W. (20018). A Study of Word Sense Discrimination of / Hua4 / in Thai Using Latent Semantic Analysis. *Humanities Journal*,25(1),184-207.

VACANA JOURNAL